

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนารูปแบบขีดความสามารถการพึ่งตนเองของชุมชน สรุปผลการวิจัยตามหัวข้อดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพึ่งตนเองของชุมชนในจังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถการพึ่งตนเองของชุมชนในจังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อประเมินการใช้รูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถการพึ่งตนเองของชุมชนในจังหวัดร้อยเอ็ด

สรุปผล

1. สภาพการพึ่งตนเองของชุมชนในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า มี 5 ด้าน ประกอบด้วย จิตใจ ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเรียนรู้ และทรัพยากรธรรมชาติ ปรากฏว่า ด้านการเรียนรู้ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อะไรที่ส่งผลต่อการพึ่งตนเองของชุมชนใน จังหวัดร้อยเอ็ด จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และแนวคิดการพึ่งตนเองของกระทรวงมหาดไทย แล้วนำเสนอผู้รู้ได้ระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพึ่งตนเองของชุมชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านการเรียนรู้
2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถการพึ่งตนเอง ปรากฏผล ดังนี้

กำหนดแนวคิดรวบยอดการพัฒนาขีดความสามารถการพึ่งตนเอง โดยแนวคิดของผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ฝ่าย วิพากษ์ คือ ฝ่ายภูมิปัญญาชาวบ้าน ฝ่ายกำหนดนโยบาย และฝ่ายวิชาการ รวม 15 ท่าน โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ วิเคราะห์ประเด็นขีดความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน มีความเห็นสอดคล้องกับผลการศึกษา คือ ด้านการเรียนรู้เป็นปัจจัยหลักในการพึ่งตนเองของชุมชน ซึ่งจำเป็นจะต้องให้คนในชุมชนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติที่เกิดจากองค์ความรู้ของชุมชนเอง ใช้เป็นกรอบแนวคิดตั้งต้นในการวิจัย ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการ การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติของฉลาด จันทรสมบัติ (2551 : 185-207) การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชนของฉลาด จันทรสมบัติ (2550 : 246-271) การวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของพันธุ์ทิพย์ रामสูต (2540 : 60-63) หลักการพื้นฐานการทำงานแบบมีส่วนร่วม กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมของชุมชนของชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของฉลาด จันทรสมบัติ (2553 : 109-210) และนำกรอบแนวคิดตั้งต้นมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดการพัฒนารูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถการพึ่งตนเองชั่วคราว แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และปรับปรุงแก้ไขตามที่เสนอแนะ คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรขยายขั้นตอนการพัฒนาให้มีความเชื่อมโยงต่อเนื่อง จาก 15 กิจกรรมย่อยเป็น 18 กิจกรรมย่อยนำรูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถการพึ่งตนเอง ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ ส่วนที่ 1 คือ 1) การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 6 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมชุมชน 2) สร้างแรงจูงใจส่งเสริมการมีส่วนร่วม 3) ค้นหาปัญหาและจัดทำแผน 4) นำแผนไปปฏิบัติและพัฒนา 5) สรุปและประเมินผล และ 6) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และส่วนที่ 2 คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 18 กิจกรรมย่อย เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่ารูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถ การพึ่งตนเองของชุมชนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก มีความสอดคล้องระหว่างการวิจัยปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมและแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากเช่นกัน หลังจากนั้นนำเอาข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขในส่วนของกิจกรรมย่อยในการพัฒนาในส่วนของการสื่อสารความหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น แล้วนำรูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถการพึ่งตนเองเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญ ถือเป็นรูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถการพึ่งตนเองของชุมชนชั่วคราว และจัดพิมพ์เป็นคู่มือในการทดลองการวิจัย

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถการพึ่งตนเอง ปรากฏผล ดังนี้

3.1 รูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถการพึ่งตนเอง มีองค์ประกอบสำคัญ 2

องค์ประกอบ คือ 1) การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 6 ขั้นตอน และ 2) แผนการดำเนินงาน

องค์ประกอบ คือ 1) การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 6 ขั้นตอน และ 2) แผนการดำเนินงาน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 18 ขั้นตอน เมื่อทดลองใช้แล้วผู้วิจัยร่วมได้มาวิเคราะห์และสรุปร่วมกัน ว่า ทุกคนมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง และรูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถพึ่งตนเองในของชุมชน มีความสอดคล้องกันระหว่าง การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน

1.3.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของ ตัวแทนนักวิจัยชาวบ้านทั้ง 10 คน (ครอบครัว) โดยรวมมีความพึงพอใจในการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.20 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จำนวน 35 ข้อ พบว่า ทุกข้อมีความพึงพอใจอยู่ใน ระดับดีทุกข้อ คือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง เท่ากับ 4.00 ถึง 4.40

1.3.3 ผลการประเมินตัวชี้วัดความสำเร็จโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.27 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านเศรษฐกิจมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.10 2) ด้านสังคม/ครอบครัวมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 3) ด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และ 4) ด้านวิถีชีวิต/ วัฒนธรรม/ภูมิปัญญา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 4.50 และด้านสุขภาพมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับดี เฉลี่ย 4.30 เช่นกัน

สรุป การพัฒนารูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถพึ่งตนเองของชุมชนที่วิจัยและ พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และมีความสอดคล้องกันระหว่าง การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนได้จริง สมควรที่จะนำไป ประยุกต์กับชุมชนอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

2. สรุปงานวิจัย

2.1 ความสำเร็จที่เป็นด้านบวก

2.1.1 ระดับบุคคล

- 1) สมาชิกนักวิจัยจำนวน 8 คน จาก 10 คน ได้พัฒนาตนเองด้าน กระบวนการวิคิดที่เป็นระบบนำไปประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตประจำวันได้
- 2) ได้んนวัตกรรมการแก้ปัญหาเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง ระดับบุคคล ปลุก พืชผักสวนครัว เลี้ยงไก่บ้าน ปลูกพืชสด ทำการเกษตรแบบดั้งเดิม ทำบัญชีรายรับรายจ่าย ประจำวัน มีความสือสัตย์ต่อครอบครัว ระดับกลุ่มกล้าเพาะยางนา
- 3) การทดลองทำการเกษตรแบบดั้งเดิม ทำให้มีความเข้าใจต่อระบบนิเวศน์ ชีวกับธรรมชาติที่มีความเกือกูลต่อกัน

4) ได้ยกระดับการรวมกลุ่มแสดงความคิดเห็นแก้ปัญหาตามวิถีทาง
ประชาธิปไตย

2.1.2 ระดับกลุ่ม

1) การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมศึกษาทำให้เกิดการกระชับความสัมพันธ์กันเป็น
หมู่คณะและเปี่ยมพลังสร้างสรรค์

2) จากกลุ่มวิจัยชาวบ้านทดลองแก้ปัญหา ได้ยกระดับร่วมกันเป็น กลุ่มเกษตร
อินทรีย์พื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านหนองสิม ทำศูนย์เรียนรู้ขึ้นเอง จนเป็นกลุ่มตัวอย่าง
นำร่อง กระตุ้นความสนใจศึกษาและดูงานจากหน่วยงาน สถาบันและองค์กรชุมชนต่าง ๆ

2.2 จุดอ่อนที่เป็นด้านลบ

2.2.1 ระดับบุคคล

1) นักวิจัยชาวบ้านส่วนใหญ่การศึกษามีเพียงระดับพื้นฐานตามภาคบังคับ
พรบ. การศึกษาฉบับแรก (2504) ทำให้การอ่าน เขียนบัญชีเป็นข้อจำกัดทางอัตวิสัย

2) ความรู้เรื่องการเกษตรอินทรีย์รวมทั้งรู้จักคุณค่าทางโภชนาการพืชพรรณ
มีน้อยเนื่องมาจากถูกปลูกฝัง ใช้สารเคมีสังเคราะห์ อาหารสำเร็จรูปมานาน

3) ทุกคนต่างมีหนี้สินสะสมพอกพูน อับจนหนทางเข้าถึงแหล่งทุน
สนับสนุนงบประมาณมาต่อยอดโครงการ แก้ปัญหาระดับปัจเจก

2.2.2 ระดับกลุ่ม

งานส่วนรวมของหมู่บ้านมีชุก งานส่วนตัวก็มีมาก ส่งผลให้การแบ่งเวลาทุ่มเท
ให้กับการประชุมแลกเปลี่ยนในงานวิจัยทำได้ไม่เต็มที่

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัย มีประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาสภาพการพึ่งตนเองของชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า
สภาพการพึ่งตนเองมี 5 ด้าน คือ ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเรียนรู้ และด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า ด้านการเรียนรู้ไม่ผ่านเกณฑ์กำหนดไว้ สอดคล้องกับ ฉลาด
จันทร์สมบัติ (2550 : 167) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชน
กรณีศึกษาน้ำแก้งและบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา การเรียนรู้ในกระบวนการกลุ่มของสมาชิก
ชุมชน เกิดจากการพบปะคุยกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ร่วมกัน ปัจจัยที่ส่งผลต่อ
การพึ่งตนเองของชุมชนใน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประกอบด้วย ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านจิตใจ ด้านสังคมวัฒนธรรม และด้านการศึกษา

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถการพึ่งตนเองของชุมชนในการสร้างรูปแบบผู้วิจัยได้ กำหนดแนวคิดร่วมของภูมิปัญญาชาวบ้าน และศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ของฉลาด จันทรสมบัติ นำเสนอต่อ ผู้รู้ 3 ฝ่าย คือฝ่ายปราชญ์ชาวบ้าน ฝ่ายกำหนดนโยบาย และฝ่ายวิชาการ รวม 15 ท่าน ได้วิพากษ์รูปแบบได้นำผลจากการศึกษาสภาพการพึ่งตนเองระยะ ที่หนึ่งที่ไม่ผ่านเกณฑ์ คือ ด้านการเรียนรู้ มาสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ ได้รูปแบบการพัฒนาขีด ความสามารถในการพึ่งตนเองมี 6 ขั้นตอน และ 18 กิจกรรม สอดคล้องกับ ฉลาด จันทรสมบัติ (2550 : 160) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชน กรณีศึกษา บ้านน้ำเกลือและบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า แผน กิจกรรมการเรียนรู้การเรียนรู้ควบคู่ไปกับการจัดการความรู้องค์กรชุมชนตามการวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและรูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชน แบ่งออกเป็น 5 ระยะคือ 1) การเตรียมชุมชน 2) การสร้างแรงจูงใจ จิตสำนึก ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างวิสัยทัศน์ 3) การจัดทำแผน/พัฒนาศักยภาพทีม 4) นำแผน ไปปฏิบัติและพัฒนางาน และ 5) ประเมินสรุปผล จากนั้น ได้นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญได้วิพากษ์รูปแบบ จาก สามส่วน คือส่วนปราชญ์ชาวบ้าน ส่วน ผู้กำหนดนโยบาย และส่วนนักวิชาการและ ได้รับทราบกับเทคนิคการพัฒนา ได้แก่ ใช้หลักการ ทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับการพึ่งตนเองการมีส่วนร่วม และการรู้จัก สามัคคี (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. ม.ป.ป : 2-32)

3. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถการพึ่งตนเองพบว่าบังเกิดผลตาม ที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการ ระเบิดจากข้างใน ที่มุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาคน ต้องสร้าง ความแข็งแกร่งให้คนในชุมชน บุคคลที่เราไปพัฒนาให้มีสภาพความพร้อมที่จะรับเสียก่อน แล้ว จึงค่อยออกมาสู่สังคมภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสาน โครงการอันเนื่องมา จากพระราชดำริ. 2550 : 6) ร่วมกับหลักการเรียนรู้จากการปฏิบัติ หลักการวิจัยปฏิบัติการแบบมี ส่วนร่วม และแผนการดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ การสร้างรูปแบบผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และสังเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎีผู้รู้หลายท่านจนได้รูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถ พึ่งตนเองที่สมบูรณ์ มี 6 ขั้นตอน ซึ่งแต่ละขั้นตอนนี้ได้มีการประเมินผลทุกขั้นตอน การจดหลัก บันทึกลับหลังการปฏิบัติ (AAR) การตั้งคำถาม การแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งเวทีจริง และเวทีเสมือน ประกอบกับการมีกลไกหนุนเสริมการจัดการความรู้ คือ ศูนย์จัดการความรู้ในระดับหมู่บ้าน ทั้งในรูปแบบที่เป็นแหล่งดำเนินการ ทำให้เกิดการบริหารจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนแบบ บูรณาการหลักฐานสำคัญบางส่วนที่บ่งชี้ความสำเร็จสมควรนำมาวิจารณ์ ได้แก่

3.1 เกิดบุคคลสำคัญในการเรียนรู้ ทุกองค์กรมีการจัดการความรู้ในชุมชน 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้อำนวยการความสะดวก (Facilitator) ผู้ปฏิบัติงานกลุ่ม (Practitioner) ผู้จดบันทึก (Note Taker) และผู้ประสานงาน (Network Manager) สอดคล้องกับ โนนากะและทาเกอูชิ (Nonaka and Takeuchi, 1995 : 20-25) การสร้างทีมจัดการเริ่มที่ตัวบุคคลเป็นหลัก สมาชิกในองค์กรเข้าใจบทบาทหน้าที่ในการจัดการความรู้ คือ ผู้จัดการความรู้ตัวจริงเป็นเจ้าของที่ปฏิบัติงานหลัก กลุ่มผู้บริหารระดับกลางเป็นพวกตีความ แปลงความรู้ให้เป็นความรู้ในกระดาด กลุ่มผู้บริหารความรู้ ทำหน้าที่กำหนดเป้าหมาย สร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการแลกเปลี่ยน และคอยสกัดความรู้ให้เกิดมูลค่า สอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2548 : 23-48) บุคคลสำคัญในการจัดการความรู้ในองค์กร ได้แก่ คุณอำนวยเป็นผู้ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ในเชิงกิจกรรม ระบบและวัฒนธรรม คุณกิจ เป็นผู้ปฏิบัติงานกลุ่ม ถือเป็นนักจัดการความรู้หรือผู้ดำเนินกิจกรรมประมาณร้อยละ 90 ของทั้งหมด คุณลิขิต เป็นผู้จดบันทึกข้อมูลในกิจกรรมการจัดการความรู้ เรื่องเล่า สรุปแก่นความรู้ บันทึกการประชุม และคุณประสาน เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ประสานเครือข่ายการจัดการความรู้ระหว่างกลุ่มองค์กร

3.2 เกิดการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติซึ่งมีที่มาของความรู้ที่ได้จากปัญหา การตั้งคำถาม การแก้ปัญหาด้วยการปฏิบัติจริงจนเกิดองค์ความรู้ที่เหมาะสม นำไปสู่การจัดการความรู้ตามประเด็นที่สนใจประกอบด้วย การสร้างความรู้ การจำแนก การจัดเก็บ การนำไปใช้ การแลกเปลี่ยนความรู้ และการประเมินผล สอดคล้องกับหลักการทำงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, ม.ป.ป : 32) ทรงมีพระราชดำริ ความว่า รู้ รัก สามัคคี ซึ่งบุคคลและกลุ่มคนจะต้องรู้ว่าการจะลงมือทำสิ่งใดนั้นต้องรู้เสียก่อน รู้ถึงปัจจัยทั้งหมด รู้ถึงปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา มีความรักที่ต้องพิจารณา เข้าไปลงมือปฏิบัติแก้ปัญหานั้น ๆ และความสามัคคีที่จะปฏิบัติลงไปในนั้น ควรคำนึงถึงเสมอว่าเราจะทำงานคนเดียวไม่ได้ ต้องทำงานร่วมมือร่วมใจเป็นองค์กรเป็นหมู่คณะจริงจะมีพลังเข้าไปแก้ปัญหาลงมือปฏิบัติให้ลุล่วงไปด้วยดี สอดคล้องกับคุณ ประเวศ ะที (2545 :21) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งไม่เพียงพอที่จะทำให้เรื่องนั้นสำเร็จ เพราะคนอื่น ๆ ในองค์กร และสถาบันที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนรู้ การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติเท่านั้น จะบังเกิดผลสำเร็จที่ต้องจัดการความรู้ผ่านการปฏิบัติเป็นชุดความรู้ของแต่ละองค์กร และการสอดคล้องกับเนาวรัตน์ พลายน้อย (2546 : 2-5) ที่กล่าวว่า การจดบันทึกหลังการปฏิบัติ(AAR) ถือเป็นการเรียนรู้ที่สำคัญในการสกัดแก่นของความรู้ ข้อค้นพบของบุคคลหรือองค์กรที่เหมาะสม

3.3 เกิดศูนย์การจัดการความรู้ที่เป็นตัวขับเคลื่อนให้กลุ่ม ได้พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของแต่ละหมู่บ้านดำเนินงานให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

โดยมีคณะกรรมการบริหารศูนย์ติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนางาน โดยผ่านเวทีประชุม ประจำเดือน และเวทีเสมือนซึ่งมีเว็บไซต์ในระบบใช้อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งเผยแพร่ผลการจัดการ ความรู้และเป็นแหล่งเก็บ และการแลกเปลี่ยนความรู้ สอดคล้องกัน กับแนวความคิดของ โนนากะ และทาเกอูชิ (Nonaka and Takeuchi, 1995 : 71-72) และวิจารณ์ พานิช (2548 : 1-4) ในส่วนที่ว่า ในการจัดการความรู้ต้องอาศัยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารสนับสนุนและ เครื่องมือ หรือเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการความรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งมีความสามารถพึ่งตนเองที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ให้เกิดผลเต็มที่ ต้องดำเนินการให้ครบถ้วนตาม 6 ขั้นตอน และ 18 กิจกรรมหลัก กรณีที่กลุ่ม องค์กรชุมชนดำเนินงานที่ต่อเนื่อง สามารถเริ่มดำเนินงานจากกิจกรรมที่ 11

1.2 ทีมผู้ร่วมวิจัย ที่ถือเป็นนักจัดการความรู้ตัวจริงในชุมชน ทั้งผู้อำนวยการความ สะดวกผู้ปฏิบัติงานกลุ่ม ผู้จัดบันทึกข้อมูลและผู้ประสานงาน ควรมีการเตรียมความพร้อมด้าน วิชาการ คือ การวางแผนแบบมีส่วนร่วม แผนแม่บทชุมชน การเรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติ

1.3 ศูนย์การจัดการเรียนรู้ขององค์กรชุมชน ที่ถือเป็นกลไกขับเคลื่อนให้ทีมผู้ร่วม วิจัยมาแลกเปลี่ยนความรู้ ในสิ่งที่ตนเองค้นพบและการสรุปทบทวนที่ได้ข้อสรุป ควรนำการ บันทึกหลังการปฏิบัติ (ARR) มาสรุปเป็นองค์ความรู้ของกลุ่มองค์กรที่ได้จากการปฏิบัติอย่าง เหมาะสมทั้งในเวทีจริง และเวทีเสมือน

1.4 สนับสนุนส่งเสริมให้กลุ่มองค์กรชุมชนใช้แผนชุมชนเป็นแผนกำหนดทิศทาง การพัฒนาชุมชนวิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์การพัฒนาที่พื้นที่กำหนด และมีการติดตามประเมินผล อย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาตัวชี้วัดความสำเร็จของการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนที่เป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากระบวนการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติของกลุ่มองค์กรเป็นรายบุคคล และเป็นรายกลุ่มอย่างเป็นระบบและมีการสรุป เรื่องเล่า ถอดบทเรียน แลกเปลี่ยนความรู้ และ การจดบันทึกมากขึ้น และใช้ระยะเวลาในการวิจัยยาวมากขึ้น

2.2 ควรวิจัยและการพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมในการพัฒนาสมรรถนะให้แก่ผู้นำ ชุมชน ผู้นำกลุ่มองค์กร นักจัดการความรู้ท้องถิ่น ให้มีประสิทธิภาพในการจัดการความรู้ และ การเป็นวิทยากร กระบวนการ ผู้อำนวยการความสะดวกในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้สู่หมู่บ้านอยู่ดีมีสุข

2.3 ควรมีการวิจัยและการพัฒนา เพื่อยกระดับศูนย์การจัดการความรู้ขององค์กร
ชุมชนเครือข่ายองค์กรชุมชน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนักจัดการความรู้ไปสู่การเทียบโอน
ประสบการณ์ และมาตรฐานการทำงานถือเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนวิชาต่าง ๆ ในการจัด
การศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY